

AR PAĻŌVEIBU PI ŽAĻŠIRDEIBAS TRŪŅA

Sokums 1. lpp.

tiskais režīms vasalu pīcdešmit godus mēģinājis sagraut un iznēdēt nu šom zemem, šudin̄ ceļas ar jaunu spēku un jaunom cereibom, pi jysu un vysom Baltejas tautom. Tiši ūtraidi — tys režīms pats ari sabruka un leids pat šudinei atsarūn lēlōs gryuteibōs, lai varātu atsagyt pēc sovas ideologiskōs un moralōs sakōves.

...Cylvāki zynōja, ka jūš dzeives aicynōjums ir bezgaleigi lēlōks un dōrgōks par tū, kŭ spēj atdūt. Cylvāks nav tikai materejas kaudze, kas beigōs satryud un pēc tam nu jauna pazyud sovūs oplomajūs elementūs un vysim laikim. Cylvāki naizjyt tikai vīnu maizes vajadzēibu, jī sajyt sevī ari cytu izsolkumu un slōpes vēl styprōkus par fiziskom un materialajom vajadzēibom. Kōtrs cylvāks kai persona sovas byuteibas dziļumūs jyt ari patiseibas, taisneibas un milesteibas jytas, kas tiks izrautas nu bezdīva sirds.

JŌNS PUJATS, REIĢAS METROPOLIĢAS ARHIVEISKUPS:

—...Myusim priks par svātelinīkim, kas nōk nu vysim Latvejas nŭvodim, nu zylūs azaru un symts dŭvnomu zemes Latgolas, nu Reigas un Vydzemes, nu svātō Meinarda vitom, nu Jelgovas un plašajim Zemgales leidzonomim, nu Līpōjas un vysa piņjuras nŭvoda. Un na tikai katoļticeigi, ari cytu konfeseju kristeigi pīsadola šymūs svātōs. Aglyunas Dīvmōte jūš vysus sagaida kai sovas zemes bārnus sovā gŭda dīnā.

Kristus apostoli beja licinīki daudzim breiniškim ņŭtykumim. Jōdŭmoji, ka jim sacyn napagōja ari Dīvmōtes dabasūs uzjīmšona. Evangelejs par tū myusim gon nikō nastōsta, varbyut tōpēc, ka ļaudis vēļ nabeja gotovī tīcet patiseibai, jo pyrmom kōrtom beja jōsludynoņ par Kristus augšanceļšonūs, kŭ apostoli ari dareja. Tŭmār bazneica cauri gōdsymtim saglobōja ticeibu ari Dīvmōtes dabasūs uzjīmšoni. Jau svātais Augustins IV gōdsymta bazneicas tāvs izsokōs, ka natycami, ka Dīvmōtes misai byutu ļaust satryudēt zemē. Bazneica oficiāli šamā litā sovu vōrdu pateice šō gōdsymta vydā, atzēstūt Dīvmōtes dabasūs uzjīmšonu kai ticeibas patiseibu.

Kaida lūma Dīvmōtei myusu dzeivē? Pīmaru myusim rōda pats Jezus. Kod jys vēļ beja mozs, turējōs mōtei pi rūkas, piāudzis saglobōja cīnu un milesteibu pret sovu mōti. Lyuk, tys ari myusu atticeibu modelis. Dīvmōte nōdz myusim sovu rūku taipat kai mozajam Dīva bārnā, lai vadeitu ari myusus, lai gadejumā mes napakristu, jo arvīn asom kai bārnei goreigajā dzeivē. Ļausim Dīvmōtei vadeit sevi, jei tū labi prūt, jo cytaidi jau jai Dīva bārnas nabyutu uzticātis.

Kaida nūzeime Dīvmōtes kultam myusu dzeivē? Kod ūzturamēs lobu cylvāku sabīdreibā, ari poši kliustam lobōki. Tōlob jo lyugšonā bižōk runōsim ar Jezu un jō mōti, tod Dīva žēlesteibas storōjumūs nūteikti dāreis sovu īspaidu uz myusu goreigū dzeivī.

...Mēģinōts vairōkas reizes uzceļt pasauli bez Dīva, bet tikpat biži nōcēs lūti ryugti pīdzēvīt bēdeigas sekas. Citsīrdeigas naitaisneibas, prāvestu vojōšonas, vasalu tautu sagraušona un tragedeja. Bez Dīva cylvāks ceļ sovu zemes pīlšātu pats pret sevi un sovu eistū vadeibu. Pāvests Pōvuls VI saceja, ka cylvāks var dzeivēt bez Dīva, bet bez Dīva navar byut laimeigs. Bez Dīva cylvāks navar sasnēgt sovu myužēigū mērki. Svātais Augustins tam dūd paskaidrōjumu: »Kungs, tu esi myus radejis priks tevīs un myusu sirds nav mireiga, kamer naatsadusēs tevī«.

Kas mani klausotīs šymā leļajā laukumā voi pa televizoru, naizmērstit tragiskūs godus un godu dasmytus, kod jysu pošas elementarōkōs tiseibas — apziņas breiveiba un ticeibas breiva praktizeišona — tyka nažēleigi sameideitas un nūļigtas jysu vaļsti. Naizmērstit tōš lēlōs cisšonas un ceļņas, kaidas jysim beja jōpīdzeivoj, riskejūt tōš atgyut beidzūt

šaidā nūzeimē mes ari nōkam pi Dīvmōtes: lyudzi par myusim, grēcinīkim!

Dīvmōtei pazeistamas vysas mōtes ryupes, ari tōš, ka jōmekleļ, kur palicīs bārnas. Uzticēsim jai myusu jaunū pāudzī, kura arvīn ir dzeives ceļā meklejumūs. Kōtrs sovu dzeives ceļū izavēl pēc ikšējō aicynōjuma, mēģinit saklauseit tŭ lyugšons breidī. Runojit ar Dīvu, jo Dīva rŭkōs cylvāku liktīni. Napīmēstīt, ka golvonō bāka mirdz myužēibas krostā. Cytim vōrdim, ir jōteik dabasūs jebkurā gadejumā. Izejūt nu tō jōrisynoņ sovī ūzdevumī.

Kas myusim var paleidzēt, kas pidūt grākus, dvēselei miru nest, drŭšu ceļū parōdeit, tys ir Kristus, tovs Pestēitōjs, tova bazneica, kas tevi Dīva vōrdā un pylnarā nas tev dabasu žēlesteibas. Gribīs nūvēlēl, lai vysi ītu kūpsūli ar bazneicu.

Dzeives ceļš dažkōrt ir lūti grubļains, bedru pylns, šōš bedres izrŭk poši cylvāki un svoreigi pasargōt sevi, lai nanūgrimtū kaidā zaņķi. Tōpēc lūti svareigs ir ticeibas vaicōjums. Padūmu varas gōdūs beja problemas ar ateismu, tagad praktiskais materialisms un pseidoreligiski nŭvērzeni var maldynēt. Naļānuit atskaidynēt sovu katoļu ticeibas pōrlīceibu. Ikšējais spēks ir tamā pōrlīceibā.

Ūtrs, na mozōk svareigs ir morales jautōjums. Jysim labi veiksīs, jo dzeivē spēsit apīt tōš bedres, kŭ izrokuši naudas un seksa pilyudzēji, narkomani un alkoholīki. Kai Kristus laikūs, tai ari tagad grēcinīkam nav pa ceļam ar Dīvu. Tōpēc gribīs jysim īteikt dzeives ceļā paturēt kaidū sevīški svareigu kristeigōs dzeives praksi, prŭti, bižu īndividualu grāksyudzi. Es dŭmoju, ik pōra mēnešūs. Ar tū vysū pōrejis byus kōrteibā. Bet jo kaidam tŭmār dzeivē saīt vys greistē, atcerātīs leidsēibu par pazudušū dālu, ka vērtas ir ari grāku nūžālōtōja osoras Dīva priškā.

Kod runojam par jaunim cylvākim, maņ prōtā nōk kaidas portugaļū jaunītes, katolicisma pīkritejas, dareitais Romas veiskupu siņodē — runojam par breiveibu un kŭ jei saceja.

pīlņeigā breiveibā, kas eistynōjōs ar jysu vaļsts naatkareibas atgyušonu. Tŭmār, nasaverūt uz skumōs pagōtnēs leļajim pōrbaudejumim, jysu tauta sovā leļōkajā vairumā palyka ūzticeiga kristeigōs religejas un kulturas vysaugstōkajom un cyldonōkajom vēriteibom. Tōpēc jo vairōk tagad ceņšamēs tōš napazaudēt, kod var šōš vēriteibas kultivēt, vairōt un breivi dzeivēt pēc tōm, bez aizļugimim un riskim.

1991. goda ņŭtykumi beja naatkōrtōjami, bet ti jau automatiski naradeja jaunu pasauli. Tū jysim nōkas radeit tagad, jysu tautā ar paciteibu un gŭdeigumu, apzynūtīs, ka napītīs tikai ar vīnu pošu materialū vaļsts rekonstrukceju. Vīna poša materialō lobklōjeiba, bez vīnlaiceigas moralōs un go-reigōs jysu sabīdreibas rekonstrukcijas kompromitēs jysu breiveibu, kŭ tikkk asot atgyvūtī caur tik daudzim uperim. Atdaļeidama patiseibu un morali, poša breiveiba apraud sevi nu

Breiveiba, saprosta vīneigi kai īspēja izavēlēl tū voi cytu dareit, taida breiveiba myusim naiteresēj, tei myusus nadora laimeigus, jo taida breiveiba myus īslādz myusu pošu īrubežōtūs īspēju rāmūs. Voi ļaunōkā gadejumā cylvāku atstōj tō instinktu varā. Un rezultatā cylvāki var nūkliut un kliust par alkohola, seksa, narkotiku un vysaidu natykumu vergim.

Mes vālomēs byut breivi nu sovom pošu vōjeibom un te zynom tikai vīnu, kas var paleidzēt — tys ir Kristus. Taidejaidi meklēt breiveibu nūzeimeji meklēt Kristus klōtbyutni, kŭ saskotom bazneicā. Tōpēc mes vālomēs paklauseit bazneicai un šei paklauseiba ir myusu ceļš uz breiveibu, uz Kristu.

Kristianisms myus pīvalk navys ar sovu doktrīnu, bet ar tū, ka pidvōjog augstōku un vēriteigōku dzeives veidu nakai tū spēj pasaulš. Mes meklejom kristeigū breiveibu navys tōli nōkŭtnē kai īdealu, bet gon kai konkrētu faktoru, par kuru varom pīcōtīs jau te pat vērs zemes. Tōpēc mes prosom pāsnēgt Kristus evangeļu vysā tō radikalitatē. Mes nagribom pījmt vīglu evangeleja verseju, kas ir gon pīmarōta cylvāku vōjeibom, bet ir naaugleiga. Meikstynōtas praseibas myusu īnteresī var saisteit tikai eislaiceigi, pēc tam tōš apneik. Mes nagribim pidzeivēt Pilata tragedeju byut it kai Jezus pusē, bet napazeit jō. Un nu bazneicas vadeibas mes prosom skaidru volūdu: rōdit myusim ceļū, kam jōir un kas nadreikt byut. Skaidra volūda cylvākam nanūlaupa ikšējū breiveibu, bet paleidz izdareit pareizū izvēli.

Beja priks dzērdēt šaidus radikalus vōrdus nu jauna cylvāka. Byutu vālamis tikai, lai šaidi dŭmojūšas jaunōtnes byutu arvīn vairōk. Dīva vaļsteiba kai dzeives mērķis ir lūti augsts, tōpēc ari atticeigi augstas praseibas ūztōda evangelejs. Nasabeisim tōš īvārēt sovā dzeivē.

Var saceit, ka tai dora kristeigōs jaunōtnēs lēlōk dāļa, kam priks dzeivēt pēc evangeleja. Taidu jaunū

jauna pageibt un ņŭvest pi jaunom atkareibas un verdzeibas formom.

Vēsturē ir bejuse tikai vīna persona, kas ūzdrēikstējōs par sevi saceit: »Es asu ceļš, patiseiba un dzeiveiba«. Tys ir Jezus Kristus, Dīva dāls, kas ir klivīs cylvāks un myusu brōļš. Tōdēļ ni kaidis lobōks, patisōks un taisneigōks ņŭtykums navar tikt veidōts bez Dīva, kurs sovā dālā Jezū Kristū caur jō evangeleja patiseigumu myusim ir parōdejis eistū ceļū, kas vad pi dzeiveibas un navys vairs pi nōves, apspīššonas voi naitaisneibas. Tōdēļ ari jysu vaļsti teiši tymā izškirūšajā tōš atdzīmšonas breidī vairōk kai jebkod ir napīcīšams Kristus evangelejs.

Skaistōs svētneicas atdzīmšona Aglyunā pēc ticeibas vojōšonas un tymšajim godim lai ir jysim īdvāsmōjumis un pīnōkums. Šei jysu gondreiz vystautas Dīvmōtes gŭdyndōšonas vīta lai kliust ari par go-reigū centru jysu vaļsts religiskai un moralai atjaunōtnēi.

Aglyunas atsagrīššona pi tōš sōktŭntējōs misejas, kai teicīs svātais tāvs Jōņš Pōvuls II sovas vīzites laikā šamā svētnicā, izsokūt sovu priku, un

pāudzī mes gribom audzynēt sovōs kristeigajōs skŭlōs — apzineigu, dzeivespriceigu, moraliski nŭtureigu, ar izkŭptu goreigū dzeivi, augstīm mērķim. Jaunū pāudzī, kas pēc tam var sekmeji strōdēt tautas goreigai un materialai lobklōjeibai.

Šaidus jaunīšus, kas vālōš sevī izveidēt par lobīm kristeigim cylvākim, mes aicynom jau šymā mōceibu gōdā pīsaiteikt jaunajā Aglyunas katoļu gimnazejā. Šei skŭla dybynōta vysam Latgolas regionam, ari tōļōkūs nŭvodu jaunīšim. Ir īspēja dzeivēt skŭlas internatā. Izmontojīt īspēju pīsaiteikt. Tei ir tei poša Aloizija Broka byuvātō un vadeitō pyrmskara katoļu gimnazēja. Svoreigi tys, ka šaidā skŭla dūd na tikai vajadzēigōs zynōšonas, bet ari kristeigu dzeives ūzskotu un audzynōšonu. Bet tys jaunajai pāudzei ir lūti svareigi.

Pēckomunistiskō laika izlaideiba ni pi kō loba navad. Pāudze, kŭ saindej alkohols, narkotikas, izklaideiba, degredej un grynž pūstā tautu. Įgyutō breiveiba, kai radzom, nadūd rezultatus bez kristeigim principim. Jo Dīvs nabyuvej nomu, vēlti pyulis tī, kas tū ceļ — soka Svāti Roksti. Ir jōatsagrīž pi Dīva caur kristeigu goru giminīs un skŭlōs. Kristeigō audzynōšona nŭryudej cylvāku, ticeiba dūd spēku dzeivēt ari tod, kod cylvāks palicīs vacs, invalids voi cytaidi naspējeigs. Un taidu ir daudz. Ir vajadzēigs goreigs nŭdrūšinōjums, kŭ dūd ticeiba Dīvam.

Sovā laikā Kristus beja gadeits cīmeņš sevīški pi tim, kam syurōks liktīs. Jō darbeiba raksturōta šaidīm vōrdim, kas īrakstēti evangeļaj: »Okli radz, klybi staigoj, spītaleigi kliust dzeivi, kurli dzērd, myrŭni augšan ceļās, nabogīm teik sludynōts evangelijš. Dīvam, kai redzit, nivīna lita nav navarama, bet jam ir sovi nūteikumi. Un, lyuk, kŭ cytā reizē soka Kristus: »Daudz spītaleigūs Izraelī beja pravīša Elizeja laikā, bet nivīns nu tim natyka škeisteits kai siritīs Nāmans«. Tys nūzeimoj, ka cylvākim parostī lēlōks voi mozōks krysts byus nasams vīnmār. Jo ari cytu gryuteibu nabyus, tod atradeisīs

vēļ saceja, ka tei našķit vēļ pabeigta, kamer sovu pylnu darbeibu naatsōks nu jauna ari pagōtnē slovonō Aglyunas katoļu gimnazēja. Kai seņōk, tai šudin̄ nu turpmōk šei katōliskō skŭla varēs nu jauna dūt sovu nanŭvērtejamū iļūļdejumu jysu jaunūs pāudzū humanajā, kulturalajā un kristeigajā atteisteibā. Tōdēļ beigōs atsaļāšu izteikt munu vysdedzeigōkū nŭvēļēju- nu: lai ari šys jautōjoms ar jysu, kristīši un vysi lobas gribas cylvāki, kūpeigu paleidzeibu vysōtrōkā laikā tyktu pozitivī atrisynōts.

Dōrgī brōli un mōsas, myusu slavas un pateiceibas liturgeju, kurā pateicamēs Kungam par vinreizejū dabasūs ūzjīmšonas dōvonu ar mīsu un dvēseli, ar kuru Marija ir aizsteigusēs vysom cilvēciskajom byutnem priškā dabasu gŭdeibā. Jōš privilegeja myusim atgōdynoņ ari myusu kūpeigū myužēigū mērki. Uzticēsim Aglyunas Dīvmōtei myusu dzeivi, bazneicu un vysu šōszemes tautu, lai mes nikod napazaudēitu myusu eksisteņces eistū nūzeimi un myužēigū mērki.

načīšams kaimiņš voi priksnīks. Bez dzeives krysta namādž byut. Nu krysteigō vidŭklā tū nautskota par īpašu nalaimi. Ticeigi ūzskota, ka ceļņa ar gryuteibom cylvākam paleidz goreigi pylnveidōtīs. Taipat kai kūks vējā, kas teik pastōveigi lūceits, ar saknem jau styngrōk īsačer zemē.

Evangelejs nūzeimeji pricas vēsti. Kas tei par vēstī? Ziņa par jaunū namērsteigū dzeivi nōkamajā myužā pi Dīva. Un bazneica šū vēstī ūzjam nŭpītīni, ar pylnu ticeibu. Jemit šū vēstī nŭpītīni ari jys, kam taidā voi cytaidā tryukumā dzeives krysts var byut smogōks kai cytim nasams. Ir kaida nāparosta, breiniška patiseiba, kuru cylvāki napeļneiti pīmērst dažkōrt. Tei ir patiseiba par misas augšanceļšonūs postorā dīnā. Kaidis vaicoj: voi tod mes ar sovu mīsu byusim dabasu vaļsteibā? Jā. Atpesteitī sajims nu Dīva jaunu mīsu, kura byus vasala un namērsteiga. Ari tei ir vīna breiniškeiga perspektiva. Bez tam, voi tod jysim nikod nav bejis slykts gorastōvŭklis? Maņ likas, ka kotram ir sovas malnōs dīnas dzeivē — slymam, vacam voi invalidam var byut vēļ vairōk nakai cytim. Ši smogī breiži, kod škīt, ka zyud jāga, kōpēc dzeivojam. Taidā breidī dŭmojit par tū dzeivi, kurā vairs nabyus malnūs dīnu. Dŭmojit par tū, ka te vērs zemes vysis ir pōrejšūs un eislaiceigs. Tōpēc plānojit tōļōk par tim dažīm godim, kas jysim vēļ atlykuši, un runojit ar Dīvu bižōk par šom litom. Vōrdu sokūt, vucītēs lyugtīs. Tys ir breiniškeigs leidszeklis. Sarunā ar Dīvu rŭdas myužēigōs dzeiveibas dŭma. Grāku nūžālā tŭp škeisteita dvēsele, atdzymst ticeiba un cylvāks, sādāmdams pat sovā mozajā ūstabeņā, varbyut blokus sovīm krūkim nabyus nalaimeigs, jo jam ir gaiša dŭma, skaidra un mireiga sirds, Dīva tyveibas izjyuta un Dīva cereiba uz jaunu laimeigu dzeivī Dīva pasaulē. Tai, lyuk, jaunus un vacus, vysalūs un slymūs kotru pa sovu īndividualū ceļū Dīvs vad pi sevis. Un lai Dīvs dūd, ka mes vysi tī nŭkliutu!

Nu ūzrunom Aglyunā 14. un 15. augustā.

ATŠKIREIBĀ nu Vydzemes un Kŭrzemes, kur jau XIX gōdsymta sešdasmytajūs septēsdasmytajūs gōdūs beja sōkušas dorbu dažaidas, pošu latvišu dybynōtas un vadeitas bidreibas, Latgolā sovas īnteligences tryukuma dēļ tōš varēja rastīs XX gōdsymta pyrmōs gōdu desmitēs nŭgalē. Vīneigi Latgolas latvišu muzykalō bidreiba Pīterpīli nŭsadybynōjuse šōš dasmytgades pyrmajā pusē.

Sasagadeja tai, ka Latgolā par latvišu pyrmūs bidreibu īyupeļa vītu klīva Rēzēkne un tys tai tōpēc, ka fī 1907. godā beja sōcis par prāvestu un dekanu strōdēt lēlais tautas draugs, nautrānīts cang. theol. Nikodemis Rancāns. Ar jō dorbu un jō īteiki bidreibas sōce veidōtīs ari cytur.

Varakļōnīšim par laimi jūs pusē nav nu pādejoim šamā ziņā, jo ari Varakļōnūs prāvesta un dekana posteņi 1908. godā beja stōjis sīrsneigs latvišu lobvēlīs, rŭseigis leitvīšu tautas pārstōvs prištera Vincenta Tomašūnas personā. Kai cytur Latgolā, ari Varakļōnūs pyrmūs bidreibu kūpdarbeibas mēģinōjumi izpaude saimniciskūs pasōkumūs — krōjaizdavū kases, veikalu, voi kai mes tagad saceitu, kooperatīvu un zemkŭpeibas.

Poša pyrmō Varakļōnūs taida bidreiba beja nŭsadybynōjuse jau pyrms V. Tomašūnas īsarasōnōs — breivprōteigō guņsdzēsēju un beja komplektesjēs gōlvonū kōrtū nu ebreju tautēibas cylvākim, tōpēc nikaidā ziņā jū navarēja skaitēt par latvišu pasōkumu. Tikai dekana V. Tomašūnas darbeibas laikā, jam

pošam kliustūt par tōš pīkšādātōju, palyka tyvōka latvišim.

Varakļōnūs latvysku organizaceju dybynōšona un vadeišona beja saisteita ar lelom gryuteibom gon tōpēc, ka te beja moz izgleitōtu cylvāku, kas varātu tū dorbu vadeit, ari tim nadaudzaņim nabeja absolūti nikaidas

JŌNS BROKS

VEIDOJAS BĪDREIBAS

pīredzes. Gon tōpēc, ka tautas masas uz bidreibom kai uz kotru jaunu un naradzātu pasōkumu vērēs ar nautzeibu, gon tōpēc, ka, pīmarā, kooperatīvu voi krōjaizdavū kases organizēšona beja pīlņeigā pretstotā vītejis ebreju tērgōtōju īnteresem. Sveštautišu, dažkōrt pat nu cytim nŭvodim, īnōksona latvišim nav palykuse. Un ari tōpēc, ka saimniciskū pasōkumu organizēšona prosa nu tōš daleibnikim lai nalelu, tŭmār leidscekļūs iļūļdejumu tai sauktōs paju naudas veidā. Tautu nu tō ir attirējuse gon nabadzeiba, gon pasōkumu pretinīku dažaidas baumas un ībaideišona ar zaudejumim, kas pajū sabīdreibai var rastīs ūzjāmuma bankrota gadejumā un tamleidszeigi.

Taidu organizaceju veseleigam dorbam par traucejumu beja ari tys, ka vīteji latviši, navarādami sovūs pasōkumūs nŭsarūbežēt nu

sveštautišu leidsdaleibas, dažreiz naapzineibas dēļ izdareja ari tai, kai raksteits »Dryvas« 1913. goda 27. novembra numerī. Prŭti: »Pi Varakļōnū latvišim ir taida mŭde, ka vysi grib byut par »načālņikim«. Tamdēļ kai tik padzērst, ka vīnu kŭ grib izvēlēl, tyuleņ pi cytim ceļas skaudeiba un caur skaudeibu vīni

lobōk atdūd bolsu par svešinīku, nakai sovu kaimīni. Un tōdēļ svešinīki vysod ījom pīkšnīceibas vītas, a latviši varakļōnīši palik molōk«.

Ar vysu tū organizaceju dorbs tŭmār ir veidōjis un varakļōnīši šamā ziņā gōjuši pa priškam na vīnom vīn tyvōkam un tōlōkam apvydam. Tōpēc ari »Dryvas« korespondents 1912. goda 15. febrala numerā, raksteidams par Gaļānim, pībylšt: »Tymā laikā, kod Borkovā un Varakļōnūs nŭsadybynōj jaunās bidreibas, krōjaizdavū kases un daudzas būdes, kod borkovīši un varakļōnīši pyulejōs poši apgrŭzeit sovu kapitalu, gaļānīši vys pa vacam baroj žēidu bārnūs«. Taipat »Jaunas Zīnas«, kritizejūt vīļōnūs pasīvatatī sabīdriskā dzeivē, kai ari jūs leļu dzeršonas kōri, 1913. goda 26. jŭna numerī raksteja:

»Vysa apkōrtnē pylnā kusteibā, Varakļōnūs

bidreibas strōdoj pa pylnam. Vydsmuizā bazneickungs šveģzdo pošlaki sadŭmōjis atvērēt divas bidreibas. Gaigolovā strōdoj laudzeickungs Gadzāns, Saksagolā taipat laudzeis nasnauz. Vīļānim nanŭsēdēt tymā maisā... Apkōrtne spīdīņ pīspīss Vīļānu īdzeivētōjūs jimt lobu pīmaru un sōkt jaunu dzeivī«.

Un »Jaunu Zīnu« 10. jŭla numerī rōdeitīt pretstotā teiši Varakļōni un Vīļāni, jo, kai fī saceits, »Varakļōnūs plaukst bidreibas, banka, zemņiki losa laikrokstus, īnterejas par vysu, kas jaunōks dorōs pasaulē, bet tepat klēt Vīļānūs myužēiga timseiba, goreiga nabadzeiba un dzeršona...«

»Dryvas« 1913. goda 23. oktobra numerī, storp cytu, kai lēls vīļōnūs tryukums pīmynāts tys, ka »nav jim taidas kooperacejas bidreibas, kaidū mes radzam Varakļōnūs, Rēzēkne un cytūs mīstūs. Taišni nav styngri pasōcēju«.

1913. godā varakļōnīši ir varējuši saceit, ka jim ir breivprōteigūs guņsdzēsēju bidreiba, kooperacejas bidreiba ar divim veikalim, krōjaizdavū sabīdreiba un Latvišu lauksaimīceibas ekonomiskōs sabīdreibas nŭdāja. Vējōk šīm pasōkumim pīsavīnōjūš lauksaimīceibas bidreiba un Latgališu paleidzeibas bidreibas kara uperim nŭdāja.

Nŭsadybynōjūt Latvejas vaļstei, daži nu šīm pasōkumim vairs nav dorbōjušīs, bet tūs vīti rodušīs cyti. Tod jau bejis lēlōks sovas īnteligences pulks, kŭ vīleim bejuse ari sabīdriskō dorba pīredze un vyspōr organiza-

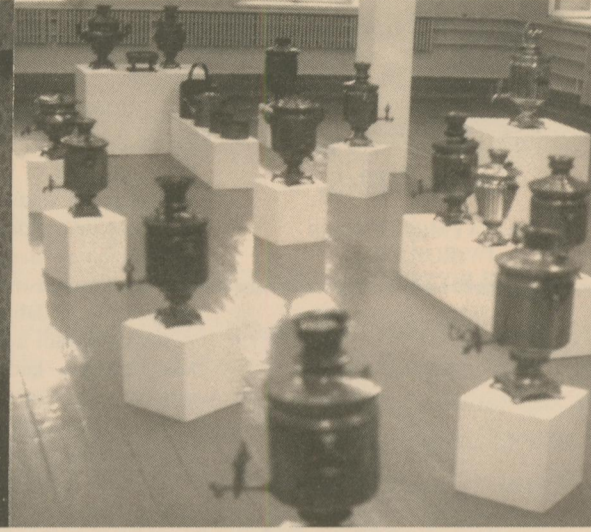
cejom cytas īspējas, tōpēc dažkōrt ar mozōkom pyulem sasņāgtī lēlēki panōkumi.

Symā laikā varakļōnīši mēdze kaidreiz pi sevis pulcynōt ari cytu apvydu saimniciskōs dzeives cālōjus kūpeigai sasņāgumu demonstrēšonai. Pīmarā, 1934. goda 8. septembrī Varakļōnūs atklōta izstōde, kurō īnteresīntim bejuse īspēja redzēt vaļsts Vītejis gimnazijas, pōrraudzeibas bidreibas, Vydsmuizās izmēģinōjumu stacejas, Leivōnu kūdras fabrikas un cytu daleibņiku eksponatus.

JŌNS VĪLŪMS DRAUGA JUBILEJA

Voi tys ir daudz voi ari moz — Dzeives gōjīns nŭdzeivōts. Izstaigōtas bārnū takas, Izstrōdōti dorba godī. Tagad motūs sērmmūs matās Daudzīs gōdū īmōntōts. Tik tovas dŭmas kavejas Pa dzeives gaitom pagōtnē. Gōds pēc goda vīntuleigōks kliusti, Ar daudzim draugim nasatīksi vairs. Ar palykūšim ūzticeigam byusi, Prikūs, bādōs un atmiņōš daleisīs.

MUZEJU VOSORA

KRŌSLOVA

Viteja muzejā vinlaicīgi beja vairākas izstādes. Lelokajā telpā kūpā ar patvarim varēja skateit fotografa Borisa Tarlecka 32 dorbus ar kņeigu nūsaucumu »Daugova«. Lelō upe un piļsāta pi tōs tvartas dažaidūs breižūs, dorbus un atpytūt. Kugeits uz laukuma (kaidreiz ari piļsātas gerboni beja attālōta seņču laiva ar daudzim airātōjim), jaunais tyłts gondreiž nu bejušōs Plateru piļs parka pōri uz Daugovas gleznainū ūtru krostu. Pa tū eimūt un braucūt radzama sola ar izskolōjumu vydā (vai divas solas). Autors pamanejis un atainōjis daudzas sovas piļsātas skaidrōkōs vītas, bet sevišku uzmaneibu veļtejis teiši Daugovai, parōdūt taidus tōs ilūkus, detaļas, kū na vinnmār pamona cyti.

Ar fotografejom labi sadareja patvaru kolekceja uz boltim postamentim. Anotacejā izlasejom, ka muzeja pastōvēšona laikā savōkta lela šūs saimniceibas un sadzeives priksmatu, ipōši rakstureigu Latgolai un teiši dīnyvdaustrum rajonim, kas bejuši cišōkā saskarsmē ar slāvu tautom. Gon Krīvejā, gon Boltkrīvejā tī plaši litōti yudiņa sasiļdeišonai. Krīvu 19. godsynta skaidrojūšajōs vōrdneicōs saceits, ka patvari ir yudiņa siļdeišonas trauku, izgatavōti nu vara ar caurulī un ūglu krōsneņu. Apmāram divarpus symta godu vaca patvaru vēsture saisteita ar taidu litišķōs mōkslas paveidu, kai krīvu metala mōksliniciskō apstrōde. Tagad gryušī pasaceit, kod radrōs pyrmais patvars, bet jō pasarōdeišona Krīvejas sadzeivē ciši saisteita ar tōs politikajōm un ekonomiskajōm reformacejom dzeivē, kuru organizātōjs beja Pīters I.

Gondreiž vysi muzeja kolekcejas patvari — samovari, kai sauc vinā ūtrā vitā nūvodā, izgatavōti Tulā (Krīveja), tī ir ivārojāmu meistaru Batašova, Voroncova, Šumsku, Kapirzinu, Gorneļu, Gudkovu un cytu darinōjumi, jūs fabriku ražōjumi. Ir ari nōkuši nu Moskovas un Varšavas. Tūs izgatavōja nu vara, misiņa — vara un cynka sakausejuma, nu vara un cytu krōsainūs metalu sakausejumim, ari ar nikeli. Jī liti atsašķir ari formōs — kōrbas, cilindra, glōzes, vāzes un bumbira. Litōšonas kulminacejas laiks bejis 19. godsynts. Vysim ir zeimīgi ar izgatavōtōja uzvōrdū, fabrikas nūsaucumu un izlaiduma godu. Beja rakstureiga orientaceja uz dominejūšajōm tūs ražōtōjfabrikom. Pimāram, Batašova un cytōs vodūšajōs fabrikōs izgatavōti patvari beja dōrgōki, tōdēļ jau ari daudzi meistari uz tim lyka sovas zeimīgus ar ivārojāmu fabriku zeimīgim, kas naatbylāda patiseibai.

Blokustelpā beja skulpturu izstōde, tūs autore Vanda Zeivalde dzymuse Krōslōvā 1927. godā 27. jūni skulōtōju giminē. 1935. godā sōkuse apmeklēt Reigas valsts I gimnazeju, nu 1943. leidz 1944. godam vuicejōs Latvejas Mōkslas akademejas glezņiceibas nūdaļā, bet tod leidz 1950. godam LMA tēļņiceibas nūdaļā. Pymō patstōveigō skulptura saucēs »Vaccmameņas stōsts«. Ilgus godus mōkslineicas icineitōkō tema bejuse dzeiviniķi. Picdasmytajūs godūs, kod tēļņiceibas animalistiskōs skulpturas pasarōdeja izstōdēs, skulōtōji apbreinōja V. Zeivaldes spējas tik izteiksmeigi attālōt dzeiviniķu raksturus. Sešdasmytajūs godūs jei pisavērse

portretiskajōm temom un tai rodōs vasala sereja slovonu cylvāku portretu, daži nu tim beja ekponāti ari vosoras izstōdē Krōslōvā.

Vysūs laikūs mōkslineicas lelō aizraušona beja balets. Jau studeju godūs jei veidōjuse trauksmainas balerīnu figurās un jōs diplomdorbs beja Latvejas tautas mōkslineicas Annas Priedes-Kuples portrets. Kotram skotuves tālam jai vajadzēja rōdeit ari tō individualū raksturu, ipatneju horeografisku zeimējumu. Icineitōkī mōkslineicas materiali ir bronza, šamots, majolika, terakota, gipsis, porcelans. Krōslōvā jōs dorbu pymō izstōdē sareikōta 1998. godā.

V. Zeivalde myužeibā aizgōja 1950. goda 11. jūni.

Krōslōvā beja radzami jōs dorbi gipsī: Žanis Katlaps, »Meitines portrets«, »Sivite«, grafiks Arturs Apinis, tēļņiks Kārlis Jansons, dorbs šamotā »Vosora«, Jāzepa Vitola, Ģirta Jakovļeva portreti gipsī, dorbi šamotā »Lisma« un »Sādūšō sivite«, cyti. Šū ekspoziceju ivadeja Semjona Gelberga zeimātais mōkslineicas portrets.

Vēļ cytā telpā apmaklātōjus prīcynōja Valda Pauliņa, mōkslas skūlas direktora darinōjumi keramikā — vāzes, krūzes, pūdēni, krōjkaseites suveniru izpiļdejumā, zvanēni un daudz kas cyts kūpā ar mōkslineicas Vijas Plotkas, mōkslas skūlas zeimēšonas pasnidzējas, akvareli un pasteli.

VARAKĻŌNI

Nūvoda preteja pusē — Varakļōnūs muzejs ir daudz jaunōks, ikōrtōts bejušajā slovonūs Borhu dzymtas muižas ākā pyrms pōra godim un pēc vydusskūlas vēstures pensionāta skulōtōja Jōņa Piļpuka iniciativas. Jys pats ir ari šōs istōdes vadeitōjs un uzraugs, par tū sajamūt vin simbolisku olgu.

Muzejs teik papyldynōts ar eksponatim, restaurāts nu ōrpuses, sakūpts un savasts kōrteibā vacais parks upeites Kaževas krostūs. J. Piļpuks pastōsteja: — Šys myusim ir nūvoda muzejs. Šurp pōrcalts skūlas nūvodpētniceibas styureits. Taidi kotrā skulā beja jau padūmu laikā, kod beja jōnūsadorboj ar nūvodpētniceibu, ar tū aizajēme vairōkas skulōtōjas. Pymrs godim picim sešim bibliotēkā skulōtōjai Valentīnai Brišķai rodōs ideja saorganizēt skulānūs, lai vōktu sadzeives priksmatu, dorba reikus, jei poša aktivi pīsadalejōs vysā. Gon nabeja vēsturēica, medicinas mōsa pēc izgleiteibas. Dimžāl, nabeja uzskaites, kas nūdevis eksponatus, nu kuras sādžas, tikai dažim atsaroda taidas nūdereigas ziņas. Vinā nu piļs telpom, na šite, kur atsarūnam pošlaik, ireikōja styureiti — skulā breivu telpu nabeja. Piļs ari tagad skaitōs vydusskūlas bilancē. Te beja atsabreivōjis dzeivūklis. Tūmār nu skūlas jys beja atrauts, napiejeams ari sabidreibai, jo nivīns nađežējams. 1997. goda septembri kōrtejōs Eiropas kulturas montōjuma dīnōs, kas tūgod beja pīvārsušas uzmaneibu pīlem, tymā sarokstā beja ari Varakļōni kai vīna nu apdraudeitōkajōm symts pīlem. Kūpā ar piļsātas dūmes priksādātōju saskaņōjom, ka vajadzātu sakōrtot vysmoz dažas telpas pi centralōs iejas, ivitōt tod te muzeju. Dūme piškeire 500 latus, par tim šū halli un vēļ divas telpas savedem taidā kōrteibā, lai varātu nūvitēt eksponatus.

Piļs beja drausmeigā stōvūklī, jo

kaidus desmit godus te vairs napastōvēja internats. Sīnu krōsa beja nūsālūbejuse, greida ilauzta. Tū daudz moz sakōrtōjom. Valentīnas Brišķas vōkumu papyldynōju ar stendim un vitrinom. Maņ beja savōkts dizgom daudz fotografeju. Sovu universitates nūbeigšonas diplomdorbu raksteju par Varakļōnu nūvodu — faktu nautyka.

Tyku icalts Varakļōnu piļs pōrvaļdnika gūdā, jo taida omota, kai muzeja direktors, nav. Reitā atnōcis saskaitu, cik izdauzeitu lūgu, zimā vīna bezdarbneica kirunōja krōsnes ik pōrdinas, lai sasaglobōtu daudz moz vinnmēreiga temperatura. Sastdīnom un svātdīnom dežureja nu 12.00 leidz sešim vōkorā, cytōs dīnōs muzeja apmeklējumi ir pēc ipriksēja piteikuma. Tai ka jys ivasts turisma celvedī, to cylvāki ibrauc ari. Mes asom lelō ceļa molā, pi šosejas Jākubpiļs — Rēzekne. Nedeļā sanōk kaidi symts apmeklējumi — grupas, atsevišķas gimines, atnōk pa kaidam nu vītejim, skūlņiki. Sabidreibā atbolsta, pīdōvoj dažaidus eksponatus. Pimāram, naseņ myusu reiceibā nūnoce laikroksta »Dryva«, izdūtā Skrinadas redakcejā, 1908. leidz 1914. godam numeru kompleks. Tys ir dizgom unikals iġyvums.

Vēļ leidz golam nav sakōrtōta muzeja dokumentaceja, nav ari piļņeigas uzskaites. Aptyveni var saceit, ka eksponatu skaits tyvojōs jau tyukstūšai. Daudz grōmoto dōvyņots, atsysteits ari nu ōrņemom, nūvodņiki nu Australejas, Anglejas kai Jūlijs Pōcs. Unikals iġyvums nu jō ir profesora L. Latkovska vēstules, kū jys syutejis divdesmit godu laikā. Par sadzeivi jimōs lūti moz, bet kotrā ir glūži kai avižu roksti par zynoņniskim pētejumiem.

Bez šaubom, te derātu isarastis kotru dīnu, bet apmoksa, dimžāl, nav tik lela, lai varātu nūsadorbēt ar lōbdreibu. Piteik vin dīnišķajai maizei. Vosoras cēlini te jemūs kotru dīnu, bet pa nūpītnam vajadzātu strōdēt vysmoz ostonas stuņdes. Jōirkōrtj stendi nu akmiņa laikmata, jo Lubōnas apkaime ir vīna nu vysseņōk apdzeivōtajōm vitom. Pat 10—12 tyukstūšu godu atpakaļ te dzeivōjuši cylvāki. Ar piļsātas dūmi runōs, ka zimās cēlini, kod turisti nabrauc, varātu pastrōdēt pi stendim, vitrinom, sakōrtēt dokumentaceju, lai varbut ar laiku varātu tikt pi akreditacejas. Tys vysis ir pusceļā.

Varakļōnu piļs muzejs vosorā kaidā telpā, kur pi sīnom vēļ radzama senejō freska, kuru tai i prosēs atjaunot, beja sareikōjis vairōkas izstōdes. Vinā nu tōm beja vitejō fotomōkslinika Ontona Zepa dorbi. Sovā laikā jam napasaveice ar lelōkas izgleiteibas iġyūšonu, bet beja lūti talanteigs cylvāks. Jauneibā taisējis vijūles, dorbojis kai teatra režisors tepat kulturas nomā, bejis nūformātōjs un lūti augstas klases kaligrāfs. Leidz pensejai beja par nūformātōju ceļņiceibas organizacejā. Ticis peļņeitā atpytūt, sōce fotografeit un lūti nūžālōja, ka tū nabeja darejis oġrōk. Jō fotodailrade aizjam apmāram desmit godus.

Golvonūkōrt ir ainovas, bet nautykst ari portretu un lobu figuralūs dorbu. Sovas dzeives laikā sareikōja foto izstōdi un tōs ekponati nūnoce muzejā. Miris pyrms desmit godim. Te tī radzami kūpā ar cytim. Jys pōrstōvēja, Modūnas fotokluba. Par sevi stōsteja, ka »ar fotografeju nūsadorbōjis nu 1980. goda, bet nūpītni nu mērticeigi

- V. ZEIVALDES PORTRETS
- ...UN JŌS DORBI
- PATVĪRU IZSTŌDE

daļa jau ivadeiti datorā. Idejas autors beja Arturs Garančs, Latvejas Lauksaimniceibas universitates docents, profesionals biologs, jys ari korigej izdūšonas vaičōjumus. Jō radniks, sovukōrt, strōdōjūt Rōmas katōļu kūrījas izdevnīceibā — varbut kai tī varēs izdūt. Varakļōnu dūmes priksādātōjs Juris Vēveris atbolsta un izteice dūmu, jo manuskripts byus gotovs, tod varātu grīztis pi Latvejas Kulturkapitala fonda. Cer ari uz dūmes pošas finansialū atbolstu, uz zidōjumu nu nūvodņikim ōrņemēs. Par tū daudz golvu lauzeišonu vēļ naasūt bejis, leidz šam vysa energieja veļteita saturam. Rokstu lelōkō daļa ir valsts volūdā, daži ari latgaliski, pīmāram, daktera Juliana Blusanoviča par medicinas vēsturi. Par profesoru Leonardu Latkovski un senioru raksteit nalatgaliski byutu nūzīgums, jo beja latgaļu volūdas patriots.

...Ir teikas par piļs pogrobim, dzeivū zūbynu, suni. J. Piļpuks pastōsteja, ka pogrobi ir zam catūrtōs daļas nu piļs, kur bejuse virtuve. Par dzeivū zūbynu runoj, ka taid bejis. Suņam beja uzcalts pīmineklis, tys sasaglobōjis fotografejōs, lai ari vēļ tagad viņ akmiņu čupa radzama. Vēļ teikas ir ari par Borha meitu Jadvigū.

Grafam pīdarejis fantastisks irūcis — dzeivais zūbyns. Kai jys izskatejis, nivīns nazyna — teika naaproksta, tikai pasoka, ka ar jō paleidzeibu varejis veikt breinumu litas. Tī, kur pošlaik atsarūt Varakļōnu piļs, bejis bīzs mežs. Pavēlejis zūbynam nūcērst jū, isejis auzas un nōkamajā godā vysu tūs gryudi pōrsavārtuši par strōdņikim, kas tod apsaimnikōjuši muizū. Kod cālušī bazeicu, navarējis izkustynēt vīnu akmini — ari tū līcis izdareit dzeivajam zūbynam.

Tūmār tys varējis nūdareit ari ļaunumu. Jam bejuse skaista meita Jadviga, isamīļōjuse muizjas kučerī. Grafam tys nav paticis, jys draudzeibu styngri nūlidzis. Jadvigu ivitōjis piļs trešajā stōvā, kur sovulaik bejis tūrps — telpōs pi tō. Jadviga tūmār sasatykuse ar sovu imeilōtū. Grafs tod dzeivajam zūbynam līcis kučerī nūgalynōt. Jadviga bādōs izlākuce pa trešō stōva lūgu un gōjuse būjā. Kai pošnōvneicu jū kopūs nadreiksteja paglobēt, tōpēc paglobōta parka teritorejā un uzvalts miļzeigs akmiņš. Tagad sauc par Milesteibas akmini. Stypriniks, kas tū akmini varātu nūveļt, montōtu vysas dōrglitas, kas ilyktas jai zōrkā un augšancaltūs ari poša Jadviga, kliutu šam drūsminīkam un styprinīkam leigova.

Ir ari taidi variants, ka dzeivū zūbynu Borhs dabōjis teiši zam Milesteibas akmiņa. Tī asūt bejuse ola. Reiz jys pavēlejis kučeram aizjyugt zyrigus un pībraukt. Pats ileids ola, bet kučeram pīkūdyņōjis, lai gaida leidz pulkstij divpadsmytim.

Eisi pyrms nūiteiktō laika grafs ar lelu trūksni kōpis laukā un jam rūkā bejis tys breinišķeigais zūbyns. Jū pavadejis valnu bors. Ari karitei, kod braukuši uz pīli, tī skrējūši pakaļ leidz pat vōrtim.

Suņa pīmineklis bejis divu cylvāku augumā. Arhivā radzams attāls, kur pi jō nūsafotografejus grupa gimnazistu.

Kod te beja internatskūla, tū asūt sagrōvuši tōs audzēkņi. Par mōjeņu upes krostā ir skaidras versejas nav. Vini dūmōj, ka tei bejuse kapliča, kur majā slavynōt Divmōti, pi kuras beja jōit pa tilteņu (tids ir ari tagad). Varbut bejis ari paviljons uz mōksleiga uzkalņena, lapene. Ir ari taida legenda, ka teiši te paglobōta Jadviga — sauc ari par Jadvigas kapliču. Seņ vōkti leidzekli, lai uzlyktu juntu, naidu sovlaiceigi naizmontōja un byuve it būjā. Kaidi to razbainiki izgōzuši sīnu. Tūmār jū vajadzēšūt sakūpt.

Parkā dorbojōs pensioneits agromoms Bruno Cīrulis. Jys pīsadalejis luterāņu bazneicas atjaunōšonā un bez atlōguma uzajemīs sēfeibu par parku. Izvōcis navajadzēigūs kryumus un zamaudzi, ari istōdejis daudzus kūkus nu jauna, izpļiejis nazōles, atjaunōjis ceļņenus, ari tilteņus, tymā skaitā pōri upeitei. Ceņšas parku padareit taidu, kaidis tys beja oġrōk, iskaitūt senejis laiku taceņas.

Par skembu, kas pīspista Milesteibas akmiņam, J. Piļpuks pastōsteja, ka bejušō gimnazejas audzēkņa Stanislava Zvejsalņika nu Rēzeknes atsuteitājā fotoattālā radzams, ka jei piļņeigi atcalta. Varbut pat Pymō

MYUŽEIGŪS VĒRTEIBU LAIKU GRŪMOTA

221 m. 1845. gada Jūrdzī
11. 30. Dienā.

Nūzajēma 1910 gada ja nuava
11. 27. dienā, pētērvu gā.
Andryvs m. jūrdzīs.

ANDRYVS JŪRDŽIS

MYUŽEYGAYS KALINDERS

AR SAYMINICEYBAS
IWIROJUMIM
POR WYSSU GODULATGALES KULTŪRAS CENTRA IZDEVNĪCIĀ
RĒZEKNĒ 1999

Naurānu pogosta Kōrklinīku sādžas zeminis Andryvs Jūrdzīs nabeja augsti vuicāts literāts, dreizōk jau prasmeigs tāvu tāvu tāvu zemes kūpējs. Bet Divs jū beja apdovynōjīs ar rakstnīka un izdevēja talantu. Voi cytaiž byutu rodušōs tōs 25 grōmotas, kū mes biži pīmynom un pīblystam, ka daudz,

dīmžāl, aizgōjušas būjā guņsgrākā un nadaudzas vēļ globojas ratūs rūkrokstu krōtuvēs. Dzērdēt ir vīns, pavysam kas cyts ir redzēt un taidu izdevību sagōdōjūši jō moz-moz-mozdālī Andris un Roberts ar Latgolas Kulturas centra izdevnīceibas gōdeību. Var daudz kū stōsteit par grōmotas

tapšonas vēsturi, par tū miļžeigū īguļdejumu arī nu zynōtniskōs redaktores Dr. Philol. Annas Stafecas puses (gon jau na reizi vin vēļ par tū tiks raksteits), bet tagad, uz korstom pādōm »Myužeiģō kalendara« iznōkšonas breidī potencialūs laseitōju uzmaneību pīvērst tam, ka vīnkōršais zeminis pratis ar vīnu šōvīni pīveikt vairōkus začus: sev un gimīnei radeit laika grōmotu tod, kod pi taidas navārēja tikt pat par naudu, sakūpōjīs dereigas ziņas par zeminīkam veicamīm dorbim, par svātīm un svynamōm dīnom, vōrda dīnom, dereigas pavuiceišonas, un saules gaitu pa dabasu ceļu. Jis raksteja sev un sovam laikam, izmontōja tō laika leksiku, kura vītōm škit rakstureiga tikai Kōrklinīkim, sova laika ortorafeju, kura tik ļūti atgōdnojō pūļu bazneickungu latgališim izdūtōs go-reiģōs un lyugšonu grōmotas. Un Andryva Jūrdža volūda sovokōrt arī ir ar myužeiģas vērteibas piskaņu — kur vēļ cytur atrassi tū tik patīsi tautysku!

Žāl, pagaidam mes navarom laseit un nūvērteit cytas lelō zeminīka grōmotas, bet varbyut ar laiku taida laime arī rassis. Pagaidam šei vīneigō atver taidus tautas gudreibas un gora montu dziļumus, ka nūreibst golva...

Tautas dzimenes,
kas Mōveja iz globokā,
Mōza bāna dāveleļti?
— gļoboy diurs, gļoboy lauma,
gļoboy pate Mōmuleica,
Lab nēxten, diurs palejōdā,
Tēy pyemō in Woludenia,
Dina ausa, saula lāicia,
Tē pyemeji gōdi inā,
pox kū mani Mōke piāvia,
Aņx mōlenim Wolhodama?
— Mōlis Wārda naktuseji,
Mōyis skvejni is tautseji.
Bērtmen lowu brokumenis,
Fowu mozu padūmenis.

Oklewa Meven luv 31. diunā,
Dina, Mōka papēcā, sev gūra,
un Bacha nūmūcēja,
Sokamays Wārds,
Wim tōb dōrb, pōriev pīm laumis,

Saula in saulā
Lac, nusiit.
6, ap, ap, 5 ton.
39, 7, 10, 1/2, 1/2, 1/2.
Sokamays Wārds,
Mels gudīgāybā is Wālna gudīg-
ba, tēy mōlas niktāydān seveļ-
bas.

Myužeiģō kalindera autora rŭkroksts

MALVINA SPIČA VĀRŌJUMI CYLVĀKŪS, DOBĀ

Pymō daļa publicāta »Zemtura« 14/15.
numerūs

Kod atnōcem uz šējini, jī jau beja uzbyuvējūši mōju. Pēc izceļsmes latvīši, uz Krīvēju izbroukuši leidz l pasaulā karam nu Smārdes pogosta. Tāvs Zaļais (vōrdu vairs napīmiņu) revolucejas laikā dīnējis sorkonajā armejā, bejis uz kaida kūga. Pret pošā gribu uztaiseits par revolucionaru. Beja apbolvōts ar dažāidim ordenim, pat biste muzejā asūt stōvējuse. Pēc kara strōdōjis Krimā kaidā sanatorejā par priksnīku. Drūši vin olga nabeja moza, jo sīva nikur nāstrōdōja. Jīm beja dāls un meita, jurists pēc izgleitibas un medmōsa, strōdōjuse frontē, nu kurīnes atsagrīze ar meitu Elvīru. Ari Tukumā jēi strōdōja kai medmōsa. Te pidzuma meita Marina.

Zaļš dāls kaidu laiku Reigā strōdōja par prokuroru. Staigōja ar spikeit. Bejis precējis, bejuse meita, bet izaškeirīs. Obi ar mōsu meilōja idzert. Tāvs Tukumā bejis pat par milicejas priksnīku. Nazynu, kaidis jīs beja dorbā, bet kai kaimini sadzeivōjom labi. Beja izpaleidzeigs. Seviski sirsneiga beja vacō saimneica. Jūs dōrzs teirs izravēts, vysapkōrt auga pučes.

Kod īpasazynom, ar tāvu un mōti dzeivōja dāls un meita ar obom sovom meitom. Vacōkō nu mozeitom — Elvira apsaprēja ar Mārci Melderi, kōrteigu strōdnīku. Beja beiguse vokora skūlu un strōdōja kantori.

Zaļš dāls kaidu laiku strōdōja par

juristu Tukumā, bet tyka atbreivōts dzeršonas dēļ. Sajēme invaliditates penseju. Kamer vēļ dzeivi beja tāvs un mōte, kai to turejōs. Pymō nūmyra mōte un ar tū saimneiceiba sasaškūbeja. Dōrzs aizauga. Dreiz jai sekōja arī tāvs. Mōsa ar brōli pļagurōja un plyucēs. Nacik ilgi nūdzeivōja brōls, dūmōju, vairōk pusboda un reibumā. Palyka mōsa Irma ar godūs jaunōkū Marinu. Kamer strōdōja, dzeiveibu vykla. Marina pabeidze tikai 8 klases un tōļok nasavuiceja, 16 godūs apsaprēja ar kaidu puisi, kriminali sūdeitu, kurs arī stingri piklybōja.

Znūts lrmu pirunōja, lai pōrdūd mōju, jām pilsātā asūt divas ustobas, sūleja pajimt leidza. Irma paklauseja, par 15 tykstūšim rubļu mōju pōrdeve. It kai kristeigi sadaleja naudu — pa 5 tykstūšim kotrai meitai, tikpat arī sev pošai. Aizgōja dzeivōt pi Marinas un znūta — tys nu jōs izmōneja arī tūs tykstūšus, kritni vin padzēre. Tisa, nūpērka arī mašinu. Bet dzārumā sabrauce cylvāku, sasyta mašinu un nūkliva cītumā. Tai lrmai vairs ni mōjas, ni naudas, ni arī mašinas. Marina pa tū laiku izaškeire. Stōsta, izgōjuse pi cyta. Nazynu, kur un kai dzeivōj arī Irma. Kamer beja sovā pusē, nu kaidas kaiminīnes palyudze burkōnu, seipulu, dilles, voi vēļ kū, bet cytu reizi jēme arī nāpōsūt...

Pi myusu mōjas vīna styura istōdeju dzaltonū kīrsi. Tam beja ļūti lelās un garšeigas ūgas, pats kūks izauga miļžeigs un pi ūgom navārēja tikt. Tōs vairōk nūede putni. Sōkumā veirs nagribēja jō, bet izceinēju tiseibas uz dzeivi. Pādejā laikā, radzādama, ka nu jō myusim moz lobuma, saceju bārnim,

lai zōgej nūst. Kamer par tū dūmōjom, pagōja pōrs godu. Un kaidā pavasarī kīrsis vairs naizplauka — beja miris. Nūdūmōju — lai munu sirdsapziņu namūceitu, nu dzeives aizgōja pats.

...Pi mōjas ūtra styura auga lela ōbelneica. Kod mes īsarodom, jēi jau beja priškā, kotru godu pylna ar soldonim ōbelim. Astaroda uz treju dōrzu rubeža. Sōkumā, kod trešo saiminika vēļ nabeja, tō daļa pidarēja myusim. Pretim dzeivōja Zaļais ar gimīni, arī jam nu šōs ōbelneicas pītyka augļu. Trešū styuri, kur beja myusu dōrzens, pīškeire jaunai apbyuvei. Vinā jaukā dīna radzu, ka čygons, kurs nūpērka Zaļš mōju un jaunais kaimiņš ōbelneicai cārt zorus. Sōču klīgt uz jīm, kū dorit. Kam traucēj myusu ōbele? Jaunais kaimiņš atbiļdeja, ka jam ānojuete dōrzu, čigonam traucējūt ībraukt ar malkas kravu.

Uzstōjūs styngri un panōču, ka jī tai lyka miru, pamateigi apstrōdōjūši. Laikam jēi tūmār pōrdzeivōja pōresteibu, auga gon vēļ, bet godus pīcus ōbelus nadeve. Tod pa kaidam pasārōdeja, bet arī šūdiņ taidas ražas nav, kai naz kod.

...Latvīšam jau vīnār zemes par moz, gribis vēļ un vēļ šū tū istōdeit — ādamu kū, voi pučēiti, kaidu augļu kūku, ūgulōju kryumu. Bet kū gon tu vari tymūs 600 kvadratmetrūs, uz kurim vēļ arī mōja vēsā, garaža, malkas škiuneits, syltumeica. Pāpyldus zemes gabaleņu myusim sōkumā pīškeire uz upes pusi, kur plētēs aizauguse pļova: sok, fi jau nivins nikō nabyuvēs. Uzplēsem leidumu, imāslōjom, bet koleidz kas sōce augt, atsaroda saiminīs. Vysmoz lobs kaimiņš gadejōs. Pagaidom breiva vīta vēļ beja ūtrā Pļovas īlas molā. Tei beja pōrmytra,

akmiņaina. Nikō, lauzem, plēsem, stōdejōm. Byuvejūt sovu mōju, naudas arī vajadzēja, jo kū izadeve izaudzēt, vedem uz tērgu.

Myusu mōjai pēri pa kreisi beja Aramoviča, īlas komitejas priksādātōja, dōrzs, paprōvs — 1500 kvadratmetri. Tū jam nivins nājeime nūst. Rūbežs gōja gar pošū myusu pogolma molu, palyka vin celenš, pa kū ībraukt garažā, kas atsaroda myusu durovu priškā. Pa pošū molu, kur stōvēja plōns režgu žūgs, stōdejam rūzes, bet jō pusē auga nōtres. Labi māslōtā zemē kai vīnas tai ūtras auga brangi, nōtres tūmār izarōdeja styprōkas un pōrmece myusu rūzes. Nikas cyts naatlyka, kai znūtam uzcelt augstu myura sātu. Tai drusku nūsaškeirem nu māslīnes, kū kaimiņš beja īreikōjis sovā teritorējā.

Ar šū pošū kaimiņu vairōkus godus īprikš beju vinōjusēs, ka īlas molā pēri jō dōrzam istōdeišu kirseiti. Tys paagūs un sōce nest auglus. Dūmōju, lai vairōk pasagatavejas, tod nūlaseišu. Te kaidu dīnu radzu, ka ūgas veikli nūvōc jaunō kaiminīne pa labi. Sōču protestēt. Nu tod cērt nūst! — jēi lepli atsaceja.

Nōkusājā rudinī atskōrtōjōs tys pats, bet trešajā godā kirseits jēme un nūkalta. Pa tū pošū molu leidz Pļovas īlai sastōdeju kūsumkryumus, dūmōju, ka nivīnam natrauceis. Sok, garum īdama prīcōšūs es un prīcōšūs arī kaiminī — fi beja vairōkas škiernes pūtātūs cereņu, jasmīni un cyti. Bet kaidu dīnu jaunais kaimiņš ar cērvī kopōja nūst: traucējūt, jo te jōlīktūt byuvmateriali. Tūs jys varēja salikt arī īlas pretejā molā. Bet kotram jau sova estetikas izpratne...

Moza mani apskaut,
Izauga lela,
Napaspeja.

ĪDZYMTĪS

Dvēseleite
as tev vēļ napīzaskōrīs.
As lynim, mižim, auzom
pīzaskōrīs,
celenim, stīdzenom, lynim,
nu kurim spaļus daudzom.
Pōrīs sapyni, ī skumeiba pōrīs.
Pi teve, pi maizis rīciņa krymtō
tvērīs,
as naatsalaīsū.
Svātdinis reitā
skaņ muna dvēsele
reizē ar bazneicys zvonim.
Muna dvēsele — aizrauteigō,
na pazemeigō,
vīņ svātdinis reitā rymtō.
manī ir muns īdzymtīs prōts
ī muna volūda dzymtō.

KAČEITS JŪ

As gōju vaicōt naaizmīerstamū
sovā pusē aizmīrstū.
Tāva draugs Saukāns saceja;
kačeits jū.
Ni tāva, ni jō drauga vairs,
ni obejūs bryušū.
Pret nabyuteibu
speid daudz lūgu ryušū,
bet nav vais kas pasaceis:
kačeits jū!
Tīkš pulkstīņu meistara pulkstīni

tīkšamī,
syt jō leli stundinikī.
Mes tože lomu vōrdus napīsauksim:
kačeits jū!

AIZMĒRSTŌS PŌSOKYS

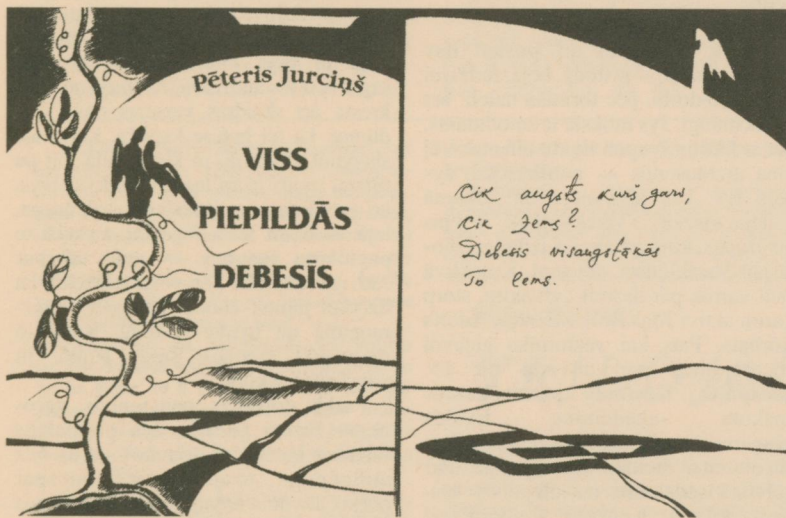
O, esit sveicynōti
sovā zemē, draugi!
Maņ pīre slapņa,
nadaudz aizlyuzs bols.
Speid meitu acis
zvaigžņu ocurauģi,
Vin rūžu krūņš
aiz tova slīkšņa kolst.
Te dzīdōja reiz
muna laksteigola —
Niu, tagad
nadzēržu vairs loksteigolys as.
Tik daudzus, daudzus godus
sirds maņ sola,
Ka aizmērsu as
vysys pōsokys.

MYUŽEIBAS

DZĀSTĪ

Sajuka olūti,
napaseņ rosti.
Palyka pusceļā
Gaideiti gōsti.
Izdaga pučēitis,
Nūveita dāsti.
Sabruka pogrobi,
Myužebas dzāsti.

ROGOVKYS PĪTERA SVEICĪNI DZEJAS DĪNŌS

pēteris Jurciņš
**VISS
PIEPILDĀS
DEBESĪS**

Cik augstā kūns garis,
Cik zems?
Debēis ir sauglākās
Tō loms.

NAIZAVUICEJŪS

Augu as škeists —
Tod, kod bērneņš vēļ beju,
namōcēju naškeisti runōt.
Kōrmi beja leli,
Es mozs kōrmeņš,
Protu skali bļāusteitis,
Gribēju kluseibā dūmōt.

Paaugūs,
Reizrēkinu vūicejūs,
naizavuicejūs.
Gribēju meitini apskaut,
napasaveice.
Nu tīm laikim
Vin pylna capture kauna,
Pylnys stērbelis vēja.
Vina meitiņa asūt gribējusi

MUZEJU VOSORA

Sōkums 3. lpp.

pasauļa kara laikā, Pilsōņu kara laikā
tī meklējūši zaltu.

Vacajai pilei teik atsvoidzynomāt un krōsōtas sīnas. Teik atjaunōti arī uzroksti latīņu volūdā. Pretejā, parka pusē, beja sasaglobōjis vīns vōrds »vusificato« — »tai īsōkta«, uz portika ar četrom kolonnom bejuši godu skaitli 1783.—1789. Ar ōrsīnu krōsōšonu atjaunōj uzrokstu arī uz fasādes, kur beja nūplāsts »Deo favente« — »Divam paleidzūt«. Šeit uz fasādes bejuši uzrokstu gymnazejas latinisti iztulkōjūši kai »Veirīškeibai vodūt, Divam paleidzūt, laimei voi liktīņam leidznōkūt« (»Virtute duce Deo favente comite Fortuna«). Rokstūs ir mynāts, ka blokus portikam ūtrā pusē varātu byut vōrdi »Anno« un »finita« (»tō Kunga« un »pabeigta«). Muzejs īsagōdōjis dzaltonu skōrdu — zalta krōsā, un pošī izgrīž taidas konfiguracejas un stila burtus, kaidi atrosti sasaglobōjūši.

Pi tō, ka atsarodūši leidzekli ōrsīnu krōsōjuma atsvoidzynomōnai lels nūpalns nūvodnikam, dekšōrīšam, sastōs Saeimas deputatam Andrejam Naglim. (Nu Kristeigūs deputatu savīneibas). Jīs panōce, ka nu budžeta Varakļōnu pilei tyka īdaleitī 102000 latu. Debates beja par tū, ka atjaunōšana byutu jōsōc nu jumta, tys maineits pymrs trejim godu dasmytim. Bet tod vysa nauda aizītu tikai tam. Pošlāik vēļ kolpoju, tūtīs ōrsīnas tyka krōsōtas vydusskūlas 65 godu jubilejai. Juku laikā tyka nūzogtas arī nūtakcaurules, kod taiseja Gūdmaņa krōsneites. Jōnūmaina lūgu rāmi, jōsalik stykli. Juntu atjaunōšana var vēļ pacist.

Zynomas cereibas par pīls atdzimšonu paveidejūšas sakarā ar tū, ka ar A. Nagļa stopnīceibu par jū sōcis interesētīs Maltes ordenis. Divas reizes te pabeja ordeņa vēstnīks.

ZEMTURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKROKSTS

Dybbynōtōjs — A. Rancāna izdevnīceiba,
posta indeks — 3053.

Atbildeigais redaktors A. Rancāns

Masu informācijas leidzekļa registracejas apliceiba Nr. 1609, iznōk nu 1994. goda 30. decembra četrās reizes mēnesī — piktīnōs. Izdevēja nūrēkinu kōnts Latvijas Unibankas Preiļu nūdalā Nr. 468425, kods 310101900. Izdevēja adrese: A. Upeiša īlā 3—49, Preiļi, LV-5301, tālrunis 8-253-21516. ī īspīdlūksne, Līvijas Kalvānes datōrsalykums un Solveigas Sarkanās datōrmakētēšona, īspīsta SIA »Latgales drukā« Bazneicas īlā 28, Rēzekne, LV-4601.

REDKOLEGEJA